

פרשת וירא

תשפ"ז

גיליון 334

א לעבטיגער שבת

הארט העשבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא

לנצל את ההזדמנויות

פניני פרשה

"וישא את עיניו וירא" (י"ח ב)

ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה קל"ג) כששמים מול העיניים - מטבע קטנה - זה יכול להסתיר הר גדול - כן גם אור ה' והתורה מאירים, רק צריכים להזיז את המטבע שלא יחצוץ.

ומביא שם בדבריו את משלו של ה'בעל שם טוב': שהעולם מלא אורות וסודות נפלאים ונוראים, והיד הקטנה עומדת בפני העיניים ומעכבת מלאות אורות גדולים. וכן ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה רנ"ד) שהעיניים הם דברים עליונים וגבוהים מאוד והם רואים תמיד דברים עליונים גדולים ונוראים.

ובכאן, באחד מניסיונותיו של אברהם אבינו ע"ה, שהיה חולה ביום שלישי למיתו, והקב"ה הוציא חמה מנרתיקה, גם מה שאשה עיניה צרה באורחים (ב"מ פ"ז), הדגיש הכתוב: **"וישא את עיניו"** שלא הביט על המניעות, לא נתן למטבע הקטנה להסתיר את האור, אלא הגביה את עיניו מעל המניעה.

ואפשר להסמך זאת לחיזוק לדורות, בדברי הכתוב (ישעיה נא): **"הביטו אל אברהם אביכם..."** לשון של ראייה והסתכלות, ללמוד מאברהם אבינו אותו ראייה והבטה נכונה, מעל ומעבר למניעות.

"וישא אברהם את עיניו וירא והנה שלושה אנשים" (יח ב) ע"פ דברי ה'מדרש תנחומא' כשכאב לו מדם המילה אמר לו הקב"ה שאחוס על בניך, ואפרע משונאיהם בזכות שני דמים שנאמר: **"ואעבור אליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי בדמיך חיי"**, שזה רומז על דם פסח. ודם המילה. ואפ"ל, שזה רומז ב"ת של פסוק זה: **"וישא עיניו וירא והנה בגמטריא 'שמונים ושמונה' - כמספר ב' פעמים דם"**.

"וישא אברהם את עיניו וירא והנה שלושה אנשים נצבים עליה" (יח ב)

בספר 'תולדות יעקב יוסף' כותב שלשה האנשים מרמזים על ג' עמודי העולם, תורה ועבודה וגמילות חסדים, שהם כנגד אברהם יצחק ויעקב, והנה קודם שיצחק ויעקב היו בעולם, היה העולם מתקיים רק על עמוד אחד של גמילות חסדים. וזהו "עליו" שכולם התקיימו על מידת החסד. ע"כ.

ואפ"ל בדבריו: **"עליו"** אותיות החיצוניות גימטריא ע"ו כמספר חסד (עם האותיות הכולל), ואותיות הפנימיות גימטריא 'ארבעים' הרומוזים על תורה ותפילה, וכמובא בדברי רש"י על ארבעים יום שבקש רחמים, שנאמר **"ואתנפל לפני ה' ארבעים יום"**. וכן 'ארבעים יום' לקבלת התורה. וכן ארבעים לבניה. וזהו הנרמז כאן עבודת החסד של אברהם אבינו, אך בפנימיות גם עבודת שאר האבות - תורה ותפילה.

"יקח נא מעט מים" (יח ד)

לכאורה קשה למה רק 'מעט'? ועיניו ב' אור החיים" שזה מהטעם - שלא רצה לביישם שטורח עבורם, לכן הביא רק מעט. ואפ"ל ע"פ המובא בדברי חז"ל 'אין מים אלא תורה' (קידושין מ:). ובמסכת עירובין (נה). **שלא תמצא תורה לא בגסי הרוח ולא במי שמגביה דעתו. וצמאמרם עה"פ וממדר בתנה - אם משים אדם את עצמו כמדרגה הזו שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו.** וזו 'מעט' לשון: **"ענוה"**. כן אפשר לפרש בענין זה ע"פ דברי המדרש (מד"ר י"ג ט"ו) שהלומד תורה צריכה לבולל במעשים טובים וזהו: **מעט - ר"ת: מעשים טובים.**

ממרומים, ואם תזוז ממנו אפילו פסיעה אחת, עלול גם ההרהור תשובה לחלוף. ויש אשר הזמן גורם, שדוקא זמן מסוים זה עורר את רוחך לטוב, ואם אך תמתין מעט, יסתלק ממך וייעלם, והיה כלא היה.

על דרך הדברים האמורים, כותב מוהר"ן, שהבחין כמה פעמים אצל רבינו שלפנת נעצר באמצע החדר, וגילה תורה נפלאה ודרכים נפלאות בעבודת ה' יתברך, ולא רצה לזוז ממקומו עד שגמר מה שרצה.

כי כאשר מגיעה התעוררות מלמעלה, הוא מוכרח להתבונן מיד, ולעשות משהו בעבודת השם יתברך, כגון לדבר עם דיבורים להשי"ת וכדומה. בעודו במקום - שם הגיע לו ההתעוררות, ובאותו הזמן, גם לא לצעוד צעד אחד ולא להמתין רגע אחד לפני שחוטף משהו בעבודת השם.

לנצל ההזדמנות גם בסור מרע - וגם בעשה טוב

ב'ליקוטי הלכות' מביא מוהר"ן את ענינו של ההבדל בין 'חמץ' למצה', שכאשר הזדונו עם ישראל ועמדו לצאת ממצרים, לברוח ממי"ט שערי הטומאה, בד בבד נאסר עליהם החמץ. ומהו החמץ? עיסה מחומצת, היינו עיסה שהשחר אותה והניחוח זמן מה ללא עסק, ומכאן מתהווה החמץ.

והיה רבי לוי יצחק בנדר שח על כך: שכאשר האדם יוצא מן הקליפות, הוא יוצא ממצרים, ממקור הטומאה והזוהמא, אז אסור לו להמתין ולהשתנות, אלא לברוח מהר מיד, "ולא יכלו להתמהמה" - אין שם "היכי תמצוי" של השתנות והתמהמהות, אסור להתעכב ולו לרגע אחד... אלא למחר לצאת משם, וזהו ענינו של איסור החמץ באותו זמן.

כמו כן, כאשר רוצים להעניק לך מתנה מלמעלה; התעוררות, דבקות, הושט את שתי ידיך, הזדרז וטול, ואל תשהה לרגע אחד, שמא תאבד הכל...

גם יום הגשמים אפשר לנצל

ונוכל גם ללמוד מכך, מה שהתחלנו בימי אלו לבקש על "גשם", שגם זמן זה אפשר לנצל להשפעות טובות, כמובא בספרים שזה זמן של עת רצון, ואפשר לנצל, וכדברי הכתוב, (דברים כח): **"יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו - ולברך את כל מעשה ידיך"**.

וכבר מובא בחז"ל (תענית ז ח, ועוד) בגודל "יום הגשמים" שהוא כיום שנבראו שמים וארץ, כיום תחיית המתים, וכיום קיבוץ גלויות, ושהפרטה בכיס מתברכת, והישועה פרה ורבה בו, שכל זה מלמד אותנו שיש לנו לנצל כל דבר טוב לעשות מכך כלים לעבודתנו אנו.

וב'ליקוטי הלכות' (נדה) מחבר זאת לכך שאנו יכולים להתחבר ל"אמונה" בכוח הגשמים, וכדבריו: וזה שארז"ל, גדול יום הגשמים כיום תחיית המתים, וע"כ קבעו הזכרת גשמים בתחיית המתים. כי גשמים הם בחינת המשכת האמונה, שנמשכת ממימי הדעת שיתגלו לעתיד, וזהו בחינת תחיית המתים, כי אז אחרי התחיה יהיה עיקר התגלות הדעת הקדוש, בחינת: ומלאה הארץ דעה את השם.

נצל כל הזדמנות של התעלות ועת רצון לתפילה ולעבודת השם, שנוכה להמשיך זאת לעובדא ולמעשה, כבקשת אברהם אבינו: **"אל נא תעבור מעל עבדיך"**, להישאר עם ההארה הגדולה, כי הרי כל הזדמנות טובה - יש להתחבר אליה, לא ליתן שיעבור ללא שתשאיר את רישומיה והשפעותיה.

לאחת המשפחות בעיר "ברודי" נולד בן בשעה טובה ומוצלחת. ל"ברית המילה" התכבד ב"סנדקאות" הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל. אולם אבי הבן חלה פתאום במחלה אנושה, והרופאים אמרו שעוד מעט קט ישיב נשמתו ליוצרה.

מנהג היה בברודי, שבמקרה עצוב כגון זה, מעכבים את הברית עד לאחר פטירת האב, כדי שיוכלו לקרוא בשמו לרך הנימול. אולם רבי שלמה ציווה לערוך מיד את הברית. והנה, קרה הנס, רק הונח התינוק על ברכי הסנדק - השתנו פני החולה האנוש לטובה. אט אט פקח את עיניו, ולבסוף גם בירך ברכת: **"להכניסו בבריתו של אברהם אבינו"**.

כשיצא הגאון מהבית אמר לסובביו: אל נא תחשבו שהראיתי מופת בכך שהתינוק נרפא מחוליו, לא ולא! ש! אלא למדתי זאת מדברי חכמינו בפרשייתנו (רש"י בראשית יח, ב): שהמלאך מיכאל שבישר לשרה שתלד בן, גם הציל את לוט.

ולכאורה הדבר תמוה: כלום חסרים מלאכים שהוצרכו לשלוח מלאך אחד לשליחות כפולה? אך מסתבר שזכותו של לוט - לא הייתה גדולה שישלח מלאך מיוחד להצילו, נס הצלתו צריך היה להתרחש בדרך אגב, על ידי מלאך שנשלח לשליחות אחרת. גם כאן אמר הגאון, חשבתי שיתכן שאין לאב זכויות שישלח עבורו מלאך מיוחד להחיש לו רפואה. לכן הורתי לערוך מיד את הברית, וכשיבוא אליהו הנביא ל"ברית" יביא עמו גם "רפואה".

לא לתת להארה לחלוף

ודברים אלו מקושרים עם הכתוב בתחילת פרשייתנו בפסוק: **"אל נא תעבור מעל עבדיך"**, שאברהם ביקש לנצל ההזדמנות שהשכינה תישאר עמו בקיום המצוה, וכדברי רש"י: **"והיה אומר לקב"ה להמתין לו עד שירץ ויכניס את האורחים"**.

ומדוע ביקש מהקב"ה להמתין לו, ולא שיבוא אחר כך בפעם שנייה? מובא בספר 'דעת תורה' שאם הקב"ה הולך מהאדם קשה מאוד להשיגו פעם שנייה, הזוכה להיות בבחינת: **"עולה בהר ה'"** עליו להשתדל מאוד להיות גם בגדר: **"יקום במקום קודשו"**, להישאר עם ההארה. ולכן ביקש אברהם אבינו מהקב"ה שימתין לו.

וכן הם גם דבריו של רבי נתן ב'ליקוטי הלכות' על פסוק זה, שאברהם ביקש מהשי"ת, שלא יעבור ממנו, היינו שלא יעבור התגלות הזאת, עד שישאר אצלו ממנו רשימה טובה, שיוכל להחיות את עצמו תמיד. וזה "יקח נא מעט מים", שרומז על המשכת השפע, שביקש שלא יעבור ממנו ההתגלות עד שימשיך משם שפע.

לנצל זאת - במקום שעומדים

וכן כותב רבינו ב'ליקוטי מוהר"ן' (קכ"ד ב): שכאשר יש לאדם הרהורי תשובה, אסור לו להתעלם ממנו ולהניחו לשעה אחרת, אלא עליו לעשות מיד איזו עשייה קדושה בעודו עומד על מקומו. כי יתכן שאם ילך ממקומו, עלול הרהור התשובה לחלוף ממנו. ובספר 'דיבורי אמונה' (חלק ד, להרהר"ר לוי יצחק בנדר זצ"ל) כותב על כך: במקום שאתה נמצא, באותו רגע שהרהור התשובה הגיע אליך, עשה משהו על פיו! כאשר מתעורר במוחך רעיון טוב, איזה רצון לקרבת אלוקים, שא עיניך השמיימה, שבו מרום עיניים - ודבר דיבור להשי"ת. כי יש אשר המקום גורם שבמקום זה דווקא יופיע עליך רוח טהרה

תפילות בהשתפכות הלב שהמיסו את לבב השומעים

היה זה החסיד הנלבב והבלתי נשכח רבי שמעון שפירא – שהשקיע כוחות רבים בעבודת התפילה. תפילתו הייתה לשם דבר ורבים באו לבית הכנסת הגדול של ברסלב במאה שערים בכדי לשמוע את תפילתו ורינתו, השתפכות ליבו – ובייחוד כשנגיש להתפלל לפני העמוד כשליח ציבור של הקהל שהתענגו והתעלו טפחיים ויותר מזוי נועם תפילתו, שהמסו כל לב השומעים.

בביטאון 'אבקשה' שיצא לאחר פטירתו, בחודש מר-חשוון, מתואר לנו במקצת מעבודת השם שלו בעמוד התפילה.

עבודתו את השם יתברך בתפילתו נעשתה באימה וביראה, ברתת ובזיע – לצד שמחה עצומה ונועם ורחן מיוחדים.

בנקודה זו של עבודתו בתפילה, אשר נחשפו אליה חסידי ברסלב הרבים, בעמדו בתפילתו לפני קונו ויוצרו, מזוויות שונות ורבות. כך לדוגמא, היה פורץ בבכי מידי הזכירו את הגאולה המיוחלת – כשהוא לא מצליח לעצור בעד הבכי ששטף אותו יחד עם קהל המתפללים שהתעורר כולו לתשובה.

היה זה כשהגיע לתפילת 'ותחזינה עינינו' בחזרת הש"ץ שבתפילת שמונה עשרה – היה פורץ בבכי עז, ואף שניסה להירגע בכדי לא להכביד על הציבור וכנראה בריחתו מהכבוד והפרסום, היה קשה לו להמשיך להלאה בתפילתו – וכך התעכב רגעים ארוכים בתיבות הללו, עד שעבר לקטעים אחרים שבתפילה.

דמעות רותחות אלו היו רק מאפיין קטן ממסכת חיים מופלאה של ציפייה לגאולה וגלות ישראל – הדבר עמד בראש מעייניו בכל עת ועונה, ואף שפך דמעות רבות בעת שנשא מדרשתו לרבים והיה מזכיר בהם צער השכינה.

תמיד היה אכפת לו מכלל ישראל וממצב הדור – כאברהם אבינו בהתפללו על הדור... גלות השכינה ומצב קדושת בני ישראל – היו תמיד לנגד עיניו, וכשדבר מכם היה פורץ בדמעות ובתפילה לפני השם יתברך, ואף שניסה להפסיק את הבכי אך ללא הצלחה...

משנה לשנה היה מרבה יותר בבכי ובתפילה על עם ישראל, אם בתפילה היה מסוגל לעבור חזרת הש"ץ וקדיש ללא בכי, הרי שבשנים האחרונות הדבר כמעט ולא קרה. יחד עם הקהל היה מתעורר בבכי ובתשוקה להשם יתברך – עת עמדו בתפילתו.

הציפייה לגאולה יחד עם הכאב על החורבן וגלות צעירי ישראל – נגעה בנפשו ממש, ובכל הזדמנות בה מדובר בתפילה או בקדיש ענין זה של צער השכינה פרץ בבכי חסר מעצורים כפשוטו. והיה כל הקהל לחרות אלוקים.

גם בכינוסים גדולים של רבי משתתפים בהם נשא דברים בפני ציבורים גדולים, היה מעורר את הקהל ברגש רב ובבכי, כשהציבור כולו מתעורר לתשובה ולמעשים טובים.

למעשה, כל תפילתו הייתה מחזה נורא. הוא היה מתפלל בחן ובנעימות מיוחדים, בקול ובכוה במתיקות נפלאה.

כשהיה חזן וניגש לעמוד יום יום בתפילתו – כל דקה הייתה מחושבת ומדויקת כשכל דבר מוקצב זמן מסוים, אם זה קרבנות, פסוקי דזמרה, ברכות יוצר, שמונה עשרה, וכדומה.

בימות השבוע היה מתפלל כל יום לפני התיבה תפילת וותיקין, אך הדבר לא מנע ממנו לשבת עם תפילין דרבינו תם וטלית במהלך כל התפילה במניין שני, כשהוא אף אומר את מזמורי פסוקי דזמרה, ועוד אמירות שאף מי שכבר התפלל יכול לאמרם...

בכל פעם בו הזכיר את שם השם בתפילתו – שמו של מלך מלכי המלכים, היה רועד בכל גופו פשוטו כמשמעו. רבים מעידים כי בעת שקידש על היין בבוקר יום השבת ואמירת שם השם לוותה ברעד וברתת – הדבר שינה אצלם את היחס לברכות הנהנין שפעמים רבות נאמרות במהירות ובחבילה...

נקודת שיא הייתה אמירת 'שמע ישראל', כשבניגון ובמתיקה מיוחדת היה מכריז בקולו הערב 'שמע ישראל! והורגש בחוש כי הוא ממליך את מלך מלכי המלכים באמירתו, כשאף בתיבת 'אחד' הניף את אצבעו לכל ששת רוחות השמים ואחר כיוונו אל ליבו, בהמליכו את הקב"ה על העולם כולו. ופעמים רבות אף עשה בידיו תנועות ביטול, כמבטל מחשבות זרות וכל דבר אחר חוץ מה' אחד.

עבודה מיוחדת הייתה לו בעמידה בקדיש בעת התפילה – כשאף בימי חוליו האחרונים, כשבקושי היה מסוגל להניע את אבריו וכל תנועה ותנועה הייתה כרוכה בייסורי תופת, ניסה בכל כוחו לעמוד על רגליו, ולפעמים עד שנעמד כבר אחוז באמצע הקדיש – אך הוא לא וויתר...

כן היה מקפיד בכל עשייה שעשה ובייחוד לפני תפילתו לומר 'לשם ייחוד' כשידע בעל-פה את כל הנוסחאות השונים המודפסים בסידורים.

זכה רבי שמעון ותפילתו המתוקות עדיין מהדהדות בלב שומעים, ורבים הם אשר לוקחים חיות בתפילות הם מתפילות של רבי שמעון בבחינת – כזה ראה וקדש - - -

הלילות הארפים

מן הספר החדש: ישיב הקורים

יָדִים יָקָרִים! הנה נכנסנו כבר ממש לתוך החורף, אנו כבר אומרים גם 'משיב הרוח ומוריד הגשם', וגם 'ותן טל ומטר לברכה'. החורף כבר נמצא ממש אתנו.

בימי החורף הגמים קצרים – נהיה מקדים חשף, ונהלילות הם מאוד ארפים. וכבר אמרו חכמינו ש'לילות אלו ארפים יותר ללמוד התורה. גלילות אלו של ימות החורף אנו יכולים לקיים יותר בשלמות מה שאנו אומרים ונשרים: "ובקה נהנה יומם ולילה".

הנה זה הצדיק רבי פנחס מקארץ מראשונים גדולי המסידות, שפנה את לילות החורף 'לילות של זקב', פי על כן בפרט ברוקיה לילות החורפים הם מאוד מאוד ארפים, ואפשר לנצלם או בלמוד בתחלת הלילה, או באילו עובדי השם – אנשים מבגרים שפונצלים לילות זקב אלו לקיימת חצות לילה ועוסקים אז בתורה ובתפלה.

בואו ונחשב כמה נחמד לשבת וללמוד בבית, או בבית הקנסת בחורף – כשבחוץ קר וקפוא, ואנו מתחממים בתוך הבית, ונזשבים ועמלים בתורת השם... זה תענוג מיוחד. הקה גם אנו ננצל לילות יקרים אלו בכל טוב של תורה ועבודת השם. לא נהיה בטלנים.

עוד אפ"ל, שמעשה אבות סימן לבנים – כמשמעו כשהאבות לומדים עם בניהם יש להתחיל לאט, ולאחמ"כ מוסיפים ומרבים כדברי המשנה באבות: **בן חמש למקרא וכו'.** ויעניין בפירוש 'תפארת ישראל' על "בן חמש עשרה לתלמוד" – שהוא כבר למדו ומוכשר בשכלו להעמיק בדינו. וכן נפסק ברמב"ם (ת"א, ו) שאביו חייב ללמדו תורה מעט מעט פסוקים, עד שיהיה בן שש או בן שבע הכל לפי בוריו. וזה מרומז ב'מעט מעט' שיש לצרף את ה'מעט' ל'מים' לקניין תורה.

כן אפשר להוסיף בדברי מוהר"ן מברסלב – שאמר למוהר"ת בתחילת התקורותו שמעט זה גם טוב, ורבי נתן התחזק מכם באומרו: שאם מעט זה טוב, אז בוודאי הרבה מעט בוודאי זה טוב מאוד, וזהו הקדמה של ה'מעט' ל'מים' שעי"י המעט זוכים לבסוף לים התורה, למים רבים.

"וירץ לקראתם מפתח האהל" (יח ב)

לכאורה קשה, למה מדגיש הכתוב שהוא רץ "מפתח האהל", הרי כבר כתוב שהוא יושב בפתח האהל. ואפ"ל בהקדם ע"פ המובא (מכילתא ועוד): שתר"ג מצוות הם כנגד רמ"ח איברי האדם ושס"ה גידים, דהמצוות נותנים כוח לאדם, והרי כאן הוא היה חולה, ולא היה לו כוחותיו, לכך הדגיש שהוא רץ "מפתח האהל", - שבאהל הוא קיים מצוות, ובזכותו נמשך לו כוח לרוץ.

"ויאמרו כן תעשה כאשר דברת" (י"ח ה')

ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (ל"ד) שיעקר השפע הוא לפי הדיבור ולכן במצוות הכנסת אורחים של אברהם אבינו שורש מידת החסד, אמרו לו המלאכים "כן תעשה כאשר דברת כי עיקר זכות העשייה תלויה בדיבור.

"הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצערה" (י"ח ה')

במסכת שבת (י:), וגם רש"י מביאו שמצער הכוונה לשוב דש שעונוהיה מועוטיין, ולכן רצה אברהם לנוס לשם – להחיות את נפשו, כדברי הפסוק. אפשר להביא מכאן אסמכתא לדברי ה'רמב"ם' שאם האדם נמצא בסביבה רעה ומשפיע עליו יש לו לעזוב מקום זה.

ואפשר להוסיף ולומר: בדברי המדרש על הפסוק (איוב ח ז) "והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישנה מאוד" ללמד, שכל המצטער בתחילתו, נוו לו בסופו. ואין כל שמצטער מתחילתו יותר מאברהם, שהושלך לכבשן, וגלה מבית אביו, ודרפו אחריו ששה עשר מלכים, ונתנסה בעשר נסיונות, וקבר את שרה. ולסוף נח, שנאמר: ואברהם זקן בא בימים וה' ברכ וגו. וזהו "מצער" מלשן "צער" דאל להיבהל מהקושי של עזיבת מקומו, וללכת למקום תורה.

"וימחר אברהם אהלה אל שרה... ואל הבקר רץ אברהם" (יח ו ז)

אפשר לדייק, שכשהוא בא לשרה לבקש ממנה שתעשי עוגות, כתוב רק: "וימחר" אולם בבקר כתוב "ואל הבקר רץ אברהם" שהוא "רץ" שלגבי אשתו – זה צריך להיות במתינות, וכמובא (יבמות סג), "מתון נסיב איתתא", שיש לנהוג במתינות, ולכן כתוב רק "וימחר" ולא "וירץ".

"וה' פקד את שרה" (כ"א, א)

פקד מלשון פיקדון רמז למצוות חינוך הבנים שהם כפיקדון אצל האדם לשמרם ולחנכם בדרך התורה והיראה. וכן אפשר לומר ע"פ דברי חז"ל בקבלת התורה שהבנים הם "עריבים" לאבותיהם שיקיימו את התורה, וזהו: פקד מלשון פיקדון וערבות.

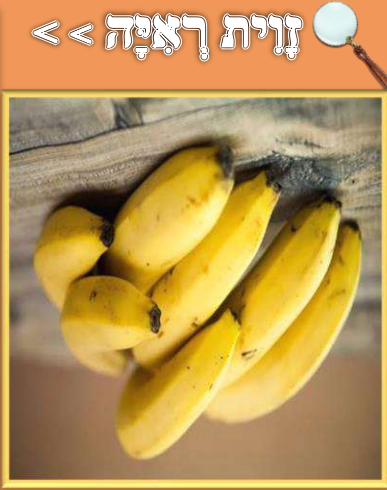
"כל השמע יצחק לי" (כא ז)

בפירוש: ישמח עלי, ואפשר להדגיש ברישא דקרא "כל השומע" ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (מו ב) ... דאית שמיעה ששומע ונכנס בזנו, ולא כל שמיעה נקראת שמיעה. וזהו דייקא: "כל השומע ליי" – דהיינו ששם לב לחסד ה' – והוא שומע שמיעה של הפנמה.

"ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקני" (כא ז)

בדברי הרמב"ן לשון שבה הוא, ונלמד מכאן דהשבה הוא גם על פרטי הנס שהוסיפה גם: "היניקה בנים שרה", וכמובא על רחל שהיא קראה שם בנה יוסף – להודות על אף הדברים הקטנים. שיש להרבות בהודאה גם על הפרטים הקטנים, וכמובא ע"כ.

אינו דומה
עבודת השם
כשהיא
ללא רעננות
והתחדשות
לעומת
אותה עבודה
כשהיא בחיות
ובטריות
(מיט אפרישקייט)

זוית ראפה <<